

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ**INTERNATIONAL COOPERATION OF STATES IN FIGHTING CRIME**

Іванов А.В., к.ю.н.,

доцент кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

В сучасному світі злочинність стала однією з найбільших загроз безпеці та стабільності як на національному, так і на міжнародному рівнях. Злочинні угруповання та мережі, використовуючи сучасні технології та складні механізми, діють транснаціонально, перетинаючи кордони та надаючи виклик правоохоронним органам по всьому світу. У зв'язку з цим боротьба зі злочинністю стає надзвичайно важливим аспектом сучасної політики та правопорядку.

Міжнародне співробітництво держав у цій сфері набуває особливого значення, оскільки великі злочинні угруповання та мережі часто використовують міжнародний простір для своєї діяльності, уникнення судового переслідування та розширення своєї впливової сфери. Міжнародне співробітництво дозволяє об'єднувати зусилля держав для ефективної боротьби з цією загрозою та забезпечення безпеки громадян.

Злочинність має різноманітні форми, включаючи організовану злочинність, тероризм, кіберзлочинність, торгівлю людьми та наркотиками, фінансові шахрайства тощо. Для ефективної боротьби з цими видами злочинності потрібен комплексний підхід, що враховує різноманітність їхніх проявів та механізмів функціонування.

Міжнародне співробітництво у цій сфері базується на ряді міжнародних конвенцій та угод, спрямованих на боротьбу з різними видами злочинності. Такі документи створюють правову базу для спільних дій держав у цій сфері та сприяють координації їх зусиль.

У цьому контексті міжнародне співробітництво дозволяє розробляти спільні стратегії та програми, обмінюватися інформацією, проводити спільні операції та розслідування, укладати міжнародні угоди та ратифікувати міжнародні акти, спрямовані на протидію злочинності та підвищення рівня безпеки.

Крім того, існує ряд форм співробітництва міжнародних організацій, урядів та правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю, таких як обмін інформацією, спільні розслідування, екстрадиція злочинців, спільні операції та інші. Такий комплексний підхід дозволяє ефективніше виявляти, розслідувати та припиняти злочинну діяльність.

Отже, міжнародне співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю є ключовим чинником для забезпечення правопорядку, безпеки та стабільності як на регіональному, так і на глобальному рівнях.

Ключові слова: боротьба зі злочинністю, міжнародне співробітництво, міжнародні акти, ООН, Європол, Інтерпол.

In the modern world, crime has become one of the greatest threats to security and stability, both at the national and international levels. Criminal groups and networks, using modern technologies and sophisticated mechanisms, operate transnationally, crossing borders and posing a challenge to law enforcement agencies worldwide. Consequently, combating crime has become an extremely important aspect of contemporary politics and law enforcement.

International cooperation among states in this sphere is of paramount importance, as significant criminal organizations and networks often utilize the international space for their activities, evading judicial prosecution and expanding their sphere of influence. International cooperation allows states to combine efforts to effectively combat this threat and ensure the safety of their citizens.

Crime takes various forms, such as organized crime, terrorism, cybercrime, human trafficking, drug trafficking, financial fraud, and others. Effective combating of these types of crime requires a comprehensive approach that takes into account the diversity of their manifestations and mechanisms of operation.

International cooperation in this area is based on a number of international conventions and agreements aimed at combating various types of crime. These documents establish a legal framework for joint actions by states in this area and contribute to the coordination of their efforts.

In this context, international cooperation allows for the development of joint strategies and programs, exchange of information, conduct of joint operations and investigations, conclusion of international agreements, and ratification of international acts aimed at combating crime and enhancing security.

Additionally, there are various forms of cooperation among international organizations, governments, and law enforcement agencies in combating crime, such as exchange of information, joint investigations, extradition of criminals, joint operations, and others. This comprehensive approach enables more effective detection, investigation, and cessation of criminal activities.

Thus, international cooperation among states in combating crime is a key factor in ensuring law and order, security, and stability both at the regional and global levels.

Key words: combating crime, international cooperation, international agreements, United Nations (UN), Europol, Interpol.

Вступ. У сучасному світі злочинність стала однією з найбільших загроз безпеці та стабільності. Наразі жодна країна не спроможна самостійно вести боротьбу із міжнародною злочинністю, а тому вкрай важливим постає питання міжнародної співпраці за допомогою спеціальних агентств – Європолу (Європейський поліцейський офіс), ООН (Організації об'єднаних націй) та Інтерполу (Міжнародної організації кримінальної поліції). Злочинні угруповання діють транснаціонально, використовуючи складні механізми та мережі. У зв'язку з цим міжнародне співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю стає надзвичайно важливим аспектом сучасної політики та правопорядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питання міжнародного співробітництва держав при боротьбі зі злочинністю займалися такі вчені як Г. П. Жаровською, Л. Н. Галенською, С. В. Веремієнко,

В. В. Пророченко, Ю. М. Черноус, Л. Д. Тимченком та питання залишається і наразі відкритим для обговорення адже глобалізація та події в сучасному світі вплинули на формування відносин між державами.

Мета дослідження полягає в аналізі та систематизації форм міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю.

Виклад основного матеріалу. Саме ж міжнародне співробітництво ґрунтується на низці міжнародних конвенцій та угод, що безпосередньо стосуються боротьби з найрізноманітнішими видами злочинності [1–2], наприклад:

– боротьба із торгівлею людьми – Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми (2005 рік), Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії (2000 рік), Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, осо-

бливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності або «Палермський протокол» (2000 року);

– заборона рабства – Конвенція про рабство (1926 та 1957 року), Конвенція про примусову чи обов'язкову працю (1930 року);

– рівноправний доступ до медичної допомоги належної якості – Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини біомедицину (1997 року), Конвенція Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я (2011 року);

– захист прав дитини – Конвенція про права дітей (1989 року), Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (2012 року), Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці (1999 року);

– гуманне поводження з військовополоненими – IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі (1907 року);

– захист прав жінок – Конвенція про виключення усіх форм дискримінації жінок (1979 року), Конвенція Ради Європи про запобігання насильству проти жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, або «Стамбульська конвенція» (2011 року).

Варто зазначити, що саме ж співробітництво може набувати різних форм, включаючи обмін інформацією, спільне проведення розслідувань, екстрадицію злочинців, створення спільних міжнародних організацій, підписання та ратифікація міжнародних конвенцій, спільні оперативні дії та спеціальні операції, обмін кращими практиками та досвідом, фінансова та технічна підтримка, створення спільних міжнародних баз даних, а також дипломатичні переговори та міжнародні угоди [3].

Характеризуючи форми міжнародного співробітництва необхідно підкреслити наступне:

1. Обмін інформацією. Один з найважливіших елементів міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Держави активно обмінюються інформацією про злочинців, їхні дії та місцеперебування, щоб спільно виявляти, розслідувати та покарати злочинців.

2. Спільне проведення розслідувань: Деякі злочини мають транскордонний характер і вимагають спільного розслідування з боку кількох держав. Спільне проведення розслідувань дозволяє ефективніше виявляти та припинити злочинні угруповання.

3. Екстрадиція злочинців: Це процес передачі злочинців з однієї держави до іншої для судового переслідування. Екстрадиція може бути важливим інструментом у боротьбі зі злочинністю, оскільки вона дозволяє злочинцям unikнути справедливого покарання.

4. Створення спільних міжнародних організацій: Деякі злочини, такі як тероризм, наркоторгівля та транснаціональна злочинність, потребують спільних зусиль бага-

тьох держав для ефективного протидії. Тому утворення спільних міжнародних організацій, які спеціалізуються у боротьбі з цими проблемами, стає необхідним.

5. Підписання та ратифікація міжнародних конвенцій: Держави можуть співпрацювати у боротьбі зі злочинністю, приєднуючись до міжнародних конвенцій і угод, які встановлюють стандарти та процедури для протидії різним видам злочинності.

6. Спільні оперативні дії та спеціальні операції: Для ефективного боротьби зі складними злочинними угрупованнями можуть бути проведені спільні оперативні дії, спрямовані на затримання та припинення їхньої діяльності.

7. Обмін кращими практиками та досвідом: Держави можуть взаємно використовувати свій досвід у боротьбі зі злочинністю, обмінюючись кращими практиками та методами протидії злочинності.

8. Фінансова та технічна підтримка: Міжнародні організації та розвинуті країни можуть надавати фінансову та технічну підтримку іншим державам у впровадженні програм та заходів з протидії злочинності.

9. Створення спільних міжнародних баз даних: Об'єднання зусиль у сфері збору, обробки та аналізу інформації про злочинність може забезпечити більш ефективну боротьбу з цим явищем.

10. Дипломатичні переговори та міжнародні угоди: Заключення дипломатичних угод та вирішення міжнародних спорів шляхом переговорів може сприяти зменшенню злочинності та покращенню правопорядку на міжнародному рівні

Обмін кращими практиками та досвідом є ключовим елементом міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Цей підхід дозволяє державам використовувати успішні методи та стратегії, розроблені і випробувані в інших країнах, для вдосконалення власних програм протидії злочинності. Шляхом обміну досвідом країни можуть навчитися від один одного, unikнути повторення помилок та впровадити ефективні інновації в сфері правохоронних заходів. Такий обмін сприяє підвищенню ефективності боротьби зі злочинністю та покращенню правопорядку як на національному, так і на міжнародному рівні.

Говорячи про міжнародну співпрацю необхідно розглянути діяльність Європолу, який був створений на підставі Маастрихтського договору 1992-го року, де передбачалася поліцейська співпраця між державами-учасницями ЄС у боротьбі з тероризмом, незаконним обігом наркотиків та іншими міжнародними злочинами.

В свою чергу розглядаючи Інтерпол слід зазначити, що дана міжнародна організація була створена 1923-го року з метою сприяння пошукам поліції певного об'єкту чи людини.

А також неможливо не згадати й ООН засновану 1945-го року, що є міжурядовою організацією метою якої є підтримання миру та безпеки в світі, а також розвиток дружніх відносин між державами. Аналіз діяльності організації зазначено в таблиці 1.

Таблиця 1

Компаративний аналіз ООН, Європолу та Інтерполу

Компаративний аналіз міжнародних організацій		
Європейський поліцейський офіс (Європол)	Організація об'єднаних націй (ООН)	Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол)
1	3	4
Дата заснування		
1 жовтня 1998 року	24 жовтня 1945 року	7 вересня 1923 року
Передумови створення		
1. Зростаюча транснаціональна злочинність;	1. Закінчення Другої світової війни;	1. Зростаюча транснаціональна

1	3	4
2. Необхідність спільної діяльності для боротьби із торгівлею людьми, наркотиками, тероризмом;	2. Виникнення Ліги Націй;	2. Необхідність спільної діяльності для боротьби із торгівлею людьми, наркотиками, тероризмом;
3. Досвід Інтерполу та інших міжнародних організацій, які показали свою ефективність;	3. Атомна бомба та загроза ядерної війни: Використання атомної бомби в кінці Другої світової війни та загроза ядерної війни між США та СРСР;	3. Досвід міжнародних організацій: Діяльність міжнародних поліцейських організацій, таких як Міжнародне бюро великих розшуків (Interpol) та інші, показала ефективність співробітництва між країнами у боротьбі з транснаціональною злочинністю;
4. Розширення Європейського Союзу і відповідно потреба в дотриманні правового життя;	4. Ідеологічні та політичні переконання: багато країн виявили бажання працювати разом на підтримку міжнародного миру, стабільності та розвитку.	4. Необхідність оперативності. Злочинці все частіше втікали за кордон, уникаючи судового переслідування у своїй країні;
5. Політична підтримка: Ідея створення Європолу мала широку підтримку серед політичних лідерів та членів ЄС.		5. Політична воля та підтримка
Міжнародні акти, що регулюють діяльність		
Паризький договір 1951 року; Договір про функціонування Європейського Союзу 1958 року; Маастрихтський договір 1992 року	Договір-статут ООН 1945 року	Статут міжнародної організації кримінальної поліції 1956 року; Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 року; Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року
Структура		
27 держав-членів (країни ЄС)	193 держави-члени, зокрема діє п'ять основних органів: Генеральної Асамблеї ООН, Ради Безпеки ООН, Економічної та Соціальної Ради (ЕКОСОП) ООН, Секретаріату ООН і Міжнародного Суду юстиції ООН	196 держав-членів на базі яких діє 190-194 національних офіси. Зокрема діє чотири органи: Генеральна Асамблея, Виконавчий комітет, Генеральний секретаріат та Національні центральні бюро (НЦБ)
Сфера діяльності		
боротьба з: -незаконним обігом наркотиків; - торгівлею людьми та мережею торгівлі людськими органами; - кіберзлочинністю; - відмиванням грошей та вистежуванням активів; - тероризмом.	- мир та безпека (збереження миру та вирішення конфліктів шляхом медіації, миротворча діяльність, миротворчі операції та мирні перемовини); - розвиток (сталий економічний, соціальний та екологічний); - захист прав людини та підтримка демократії; - координує діяльність міжнародних органів; - питання охорони навколишнього середовища.	- координація міжнародного розшуку; боротьба з: - торгівлею людьми; - організованими злочинними співтовариствами; - контрабандою наркотиків; - злочинами у сфері економіки та високих технологій; - фальшуванням; - підбрюхою цінних паперів та дитячою порнографією; - тероризмом.
Ефективність		
Європол підтримує та посилює дії компетентних органів держав-членів та їх взаємне співробітництво у запобіганні та боротьбі з тяжкими злочинами, які зачіпають дві або більше держав-членів.	Світові експерти зазначають, що з метою забезпечення відповідності вимогам сучасності та підвищення її ефективності, Система ООН потребує реформування окремих структур.	Полягає в здатності об'єднувати зусилля країн-членів для запобігання злочинності та забезпечення безпеки на міжнародному рівні.

Джерело: розроблено автором на підставі офіційних сайтів ООН, Європолу та Інтерполу [4–6].

Аналізуючи діяльність міжнародних організацій варто відзначити, що їхня діяльність спрямована на дотримання прав і свобод людини, а також миру в світі.

Висновки. Проаналізувавши основні положення статутів міжнародних організацій та розглянувши форми співпраці держав у боротьбі зі злочинністю, можна зро-

бити висновок, що їх діяльність є надважливою в сьогоденні. Зокрема необхідно відзначити, що діяльність міжнародних органів має постійно оновлювати свої методи за засоби впливу на міжнародній арені, адже втративши свою значимість та затребуваність вони не зможуть якісно діяти.

Таким чином сучасний правовий світ вимагає невідкладності дій та їх рішучості, актуальним залишається питання по виробленню спільної міжнародної антикримінальної полі-

тики, який буде включати в себе певний спектр заходів / дій, які мають запобігати проявам транснаціональної злочинності. Це має стати магістральною діяльністю міжнародних спільнот.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чорний С. В. Міжнародні акти, які розповсюджуються на організацію діяльності підрозділів НЦБ Інтерпол. *Наукові записки. Серія : Право*. 2022. Вип. № 12. С. 138–142. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/128/112> (дата звернення 25.04.2024).
2. Жаровська Г. П. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю. *Альманах міжнародного права*. 2014. Вип. 6. С. 90–100. URL: <http://inlawalmanac.mgu.od.ua/v6/13.pdf> (дата звернення 23.04.2024).
3. Веремієнко С. В., Пророченко В. В. Напрями та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Право і суспільство*. 2019. Вип. 2, ч. 2. С. 229–233. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf (дата звернення 23.04.2024).
4. Європейський поліцейський офіс. URL: <https://www.europol.europa.eu/> (дата звернення 22.04.2024).
5. Міжнародна організація кримінальної поліції. URL: <https://www.interpol.int/> (дата звернення 22.04.2024).
6. Статут ООН: прийнятий 26.06.1945. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення 22.04.2024).